

Aanwijzingen

- ❖ Bij de uitspraak van de woorden uit andere talen is uitgegaan van de **daadwerkelijke uitspraak**, niet van de (school)uitspraak van Nederlanders. Het Duitse *ist* rijmt dus bijv. niet op ons *vriest* maar op *kist*, en *können* niet op ons *kunnen*.
- ❖ Maakt je dialect een **onderscheid** tussen de verschillende klanken tussen **twee zwarte strepen**? Kies dan uit de schrijfwijzen onder *wel onderscheid*. Gebruik anders de schrijfwijzen onder *geen onderscheid*.
- ❖ Hou bij een onderscheid steeds ofwel een **blauw paar vakken** aan ofwel een **oranje paar**. Mix die niet, want dan krijg je bijv. *ó* samen met *ò* zonder dat je de 'kale' *o* nog ergens voor gebruikt.
- ❖ Hou de accenten **consequent**. Kies je bijv. *íé* voor de langgerekte *ie*-klank, neem dan ook *úú* en *óé*; mix *íé* dus niet met *oê*, *ûû* etc.
- ❖ Spel een korte *i*, *u*, *o* of *a* op het **woordeind** zonder franjes: bijv. *dí* (klinkt als in *pít*), *ik zu* (klinkt als in *put*), *hij wo* (klinkt als in *jong*), *ze ha* (klinkt als in *bad*). Bij de korte *e* is wel een accent nodig voor onderscheid met de doffe *e*: *dè* / *dä*.
  - ❖ Maak onderscheid met deze korte klinkers door de lange op het wordeind dubbel te spellen: *ik zu* tegenover *djuu*, *ik ha* tegenover *paa*, *ik wo* tegenover *zoo*.
  - ❖ Spel eventueel in alle open lettergrepen dubbele klinkers: *geeve*, *gesloote*, *maake*, *vuule* etc.
- ❖ Andere **tweeklanken** dan *ij*, *ui* en *ou(w)* kun je maken met klinkers uit de tabel; voorbeelden uit verschillende dialecten: *dèùwe* ('duwen'), *boiem* ('bodem'), *ljeeuw* ('leeuw'), *aejer* ('eieren'), *snöw* ('sneeuw'), *hòis* ('huis'), *aouwe* ('oude').
  - ❖ Gebruik in tweeklanken die op een *w*-klank eindigen, ofwel *-uw* (*ljeeuw*, *aauw*, *nieuw*) tenzij er al een *u* in de klinker zit (dus *schreuwe* 'huilen', niet *schreuuwe*), ofwel overal alleen een *-w* (*ljeew*, *aaw*, *niew*).
  - ❖ Gebruik in tweeklanken die op een *j*-klank eindigen, ofwel *-i* (*raoie*, *klaai*, *goeie*, *hai*), ofwel alleen een *-j* (*raoje*, *klaaj*, *goeje*, *haj*), ofwel een combinatie: voor de leesbaarheid een *-j* bij *e-*, *i-* of *u-*achtige klinkers (*raoie*, *goeie* maar *nèèje*, *bieje*, *hèùj*).
- ❖ Een klein aantal Oost-Brabantse dialecten, zoals het Gemerts, heeft naast *o* en *ò* nog een derde korte *o*-klank, ong. zoals in het Franse *mot* [o], naast *u* en *ù* nog een derde korte *u*-klank, ong. zoals in *peu* [ø], en naast de *i* nog een tweede korte *i*-achtige klank, ong. zoals in *clé* [e]. Die drie klanken kunnen respectievelijk geschreven worden als *ô*, *û* en *î* of als *ó*, *ú* en *í*.

MOGELIJKE SCHRIJFWIJZEN		IPA	KLINKT ALS IN		Yoïn van Spijk (2023) v1	
geen onderscheid	wel onderscheid		Nederlands	Brits-Engels	Duits	Frans
a	a	[ɑ]	bad			
	á	[a]			das	chat
aa	àà / â	[ɑ:]		father		pâte
	aa	[a:]	la		Name	rage
e, wordeind è	e	[ɛ]	hek	let	setzen	sept
	è / ä	[æ]		back		
èè	èè	[ɛ:]	blèren		wäre	maître
	ae / ea	[æ:]		≈ bad [æ·]		
ee	ee	[e:]	heren		geben	
	eej	[eɪ]	zeeën	day		
eeë / ieë / eë / jee		[Iə] [iə] [je:]	≈ skiën [ijə]	≈ hear [Iə]	≈ ihr [ie]	≈ pied [je]
i		[ɪ]	pit	miss	ist	
ie	ie	[i]	ziek			riche
	íé / iê / îê /iej	[i:]	vieren	believe	Friede	livre
u	u	[ʏ]	punt		Stück	
	ù / ö	[œ]			können	jeune
èù / öö / úí / ùì		[œ:]	freule	≈ bird [ɜ:]		œuvre
eu	eu	[ø:]	deuren		schön	joyeuse
	euj	[øʏ]	smeuig			
euë / uuë / uë / jeu		[ʏə] [yə] [jø:]	≈ fonduen [yjə]		≈ für [ye]	≈ vieux [jø]
uu	uu	[y]	fuut			plus
	úú / uû / ûû / uuj	[y:]	huren		Bühne	sûr
o	o	[ɔ̃]	≈ jong [ɔ̃]	≈ book [ʊ]	≈ Hund [ʊ]	
	ò	[ɔ]	hok [ɔ̃]	≈ pot [ɔ]	Kopf	grotte
ao / oa / òò / ô		[ɔ:] [o:] [ɔ̃:]	zone [ɔ̃:]	broad [ɔ:]		mort [ɔ:]
oo	oo	[o:]	horen		groß	gauge
	oow	[oʊ]	showen	≈ low [əʊ]		
ooë / oeë / oë / woo		[ʊə] [uə] [wo:]	≈ boeën [uwə]	≈ tour [ʊə]	≈ Uhr [uə]	≈ lt. buono [wo:]
oe	oe	[u]	boek			fou
	óé / oê / ôê / oew	[u:]	voeren	fool	Blume	rouge
d'n / den, 'ne / ene / m'ne / mene, 't / et		[ə]	de	about	eine	me